

משוננת

סלי בן-נון

תערוכתה של מיכל בקי מציגה אסופה מקיפה של עבודות נייר, החושפת את שפות הציור של האמנית. התבוננות בעבודותיה דומה לתנועת מצלמה, מקרבת ומרחיקה. שדה הראייה מתנסח מתוך ההתבוננות, בתנועה בלתי פוסקת מן החוץ אל הפנים, מן השוליים אל המרכז, מן הגוף אל סביבתו, מפני השטח, הנדמים מופשטים, אל שכבות העומק. שם, בעומק, רוחשים נושאי הציור. חוסר נוחות, אי התאמה, קלקולים; גב תפוס, ויכוח קולני, מבסדה שלא מתאים לסיר, נוזל שגולש מצנצנת, תחתונים עם גומי רופף, מקל תקוע, סככה מתנדנדת. בקי מצפינה סודות בתוך שכבות החומר והזמן, מנציחה את הפרטים הקטנים בהצגה הגדולה.

בקי היא פועלת של הציור. את חומרי הגלם, הצבעים וכלי העבודה, היא קונה בחנויות לצורכי בניין. הצבע התעשייתי מקנה לציור מראה שטוח ואטום, דל-קלורי. כדי להחיות את הגוונים היא מוסיפה פיגמנטים וצבעי שמן ועובדת לתוך הצבע בגירים, גרפיט, דיו ופחם. הפעולות – כיסוי, גריפה, ניגוב, מחיקה, גירוד, גריעה וחשיפה – ותנועות הגוף מוטבעות בנייר. בזמנית היא עובדת על ניירות רבים הנשמרים במגירות המיועדות לעבודות בתהליך, לעיתים יחלפו חודשים עד שיוחזרו לשולחן העבודה.

בראשית דרכה התאפיינו הציורים בפיגורטיביות נרטיבית. דמויות גרומות, סיטואציות ויחסים: בני זוג, אמהות, חברויות. מאוחר יותר החל תהליך הדרגתי של הפשטה. הדמויות כמו התפרקו, נספגו אל הרקע. מרכז הכובד של הציור נדר מהגוף השלם לפרטים: תנועה של הטורסו, הבזק של מפשעה, ישבן, כף יד, רגל. אנטומיה סכמטית כמעט. קומפוזיציות דחוסות של חיתוכים. מה שנותק, בודד, ובכל זאת נמצא בתנועה לקראת, בתנועה המבקשת מגע – עם גוף אחר, עם חפץ, עם כתם צבע. הפירוק וההפשטה של דימוי הגוף התחוללו בד בבד עם השינויים הפיזיולוגיים הרוחשים בגוף האמנית. ההאטה, החריקות, הביאו עימן התבוננות פרגמנטרית, מתוך הגוף ולא עליו.

העבודה בפורמטים קטנים תורמת לתחושת הדחיסות. לפרקים נדמים הציורים לזירת התגוששות שבה פועלים במקביל כמה כוחות. העבודות שמות לעצמן רגליים. מול דימוי חזק וברור ניצבים כתמי צבע בלתי מופענחים, צבעים עזים וחמים מול צבעים דהויים וחיוורים. הטוב והרע, הטרגי והקומי בתנועה מתמדת של מאבק. יד שמלטפת-מכייסת-מנופפת לשלום וגם קוראת לעזרה. רגל שרומסת-בועטת-מדוושת-טובלת בשלולית צבע.

העדינות בתנועת היד המציירת מפנה את מקומה לאקספרסיה של אותה יד עצמה. עין קטנטנה משורטטת על הנייר בעזרת מברשת גסה, שטח צבע גדול מורכב מאינספור קווים שנרשמו באמצעות טושים דקיקים.

מתן שמות לעבודות מתרחש במהלך תודעתי שוצף ומהיר, אינטואיטיבי וענייני כאחד. בקי צריכה למצוא את דרכה בתוך השפע, והשמות הם סימני זיהוי שנועדו להקל עליה בניווט בין העבודות בתיקיות המחשב.

בעבודותיה, בקי חותכת לתוך הצבע ומפסלת בו דימויים חמקמקים. לרגע אחד העין מצליחה לאחוז בהם וברגע הבא הם נשמטים ונספגים בכתמי הצבע. שפות הציור של בקי – הפיגורטיבית והמופשטת – מתחככות ללא הרף. ההפשטה נמשכת אל הטרום מילולי, צורה שאינה מקודדת. השפה המילולית, הנוכחת באמצעות שמות העבודות, חיצונית לפעולת הציור, ואולי היא הד לפיגורטיבי. זו שפתה הכמוסה ביותר של האמנית. נדמה שיש ביכולתה לארגן את המשמעות, לקרוא לסדר את ההפשטה, להשיב את הפיגורה, לחשוף את ההצפנה ובה בעת להוות עוד שכבה, מרחב לקריאות אסוציאטיביות רבות מספור.

בכל יום כשאני נועלת את הסטודיו, אני חושבת על האפשרות שהכל יעלה באש, אומרת בקי. הסטודיו יכול להיות מפעל בודד אבל הוא גם בית ואקלים ושפה. היצרנות, הריבוי, העודפות, כמוהן כהתרסה מול איום ערטילאי של כיליון. משוננת, פוערת פה או חושקת שפתיים בשיניים חורקות, משוננת. מה היא משוננת, עם מי היא משחקת באש המהיקרה-אם?